

Sygn. akt II AKz 87/19

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2019 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Nita-Światłowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Tomasz Szymański SSA Andrzej Solarz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Barbara Bolek

po rozpoznaniu w sprawie skazanego M. J.

zażalenia obrońcy skazanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 10 stycznia 2019 roku, sygn. III K 26/18

w przedmiocie nieuwzględnienia wniosku o zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 i 2 kpk

p o s t a n a w i a

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na zasadzie art. 577 kpk w zw. z art. 420 § 1 kpk i art. 417 kpk i zaliczyć na poczet kary łącznej 3 (trzech) lat i 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 6 czerwca 2018 roku sygn. III K 26/18 okres odbytego w sprawie o sygn. II K 446/07 Sądu Rejonowego w Wieliczce tymczasowego aresztowania od dnia 4 października 2006 roku do dnia 24 listopada 2006 roku.

SSA Tomasz Szymański SSA Barbara Nita-Światłowska SSA Andrzej Solarz

Sygn. akt II AKz 87/19

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 28 listopada 2018 roku (data wpływu) obrońca M. J. wniósł o uzupełnienie wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Krakowie z 6 czerwca 2018 roku (sygn. III K 26/18) przez zaliczenie na poczet orzeczonej w stosunku do skazanego kary łącznej 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności okresu tymczasowego aresztowania odbytego przez skazanego w innej sprawie w okresie od 4 października 2006 roku do 24 listopada 2006 roku, która to sprawa zakończyła się prawomocnym wyrokiem uniewinniającym skazanego, a w której postępowanie toczyło się równocześnie, zaś okres tymczasowego aresztowania nie został w jakiegokolwiek części zaliczony na poczet kary wymierzonej skazanemu M. J. w sprawie, w której stosowany był wobec niego areszt tymczasowy.

Powołanym na wstępie postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie nie uwzględnił wniosku obrońcy skazanego.

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd I instancji stwierdził, że podstawowym warunkiem zaliczenia na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okresu tymczasowego aresztowania odbytego w innej sprawie jest równoczesność toczących się postępowań rozumiana szeroko, tj. jako każda czasowa zbieżność tych postępowań, choćby przez pewien tylko okres.

Wyrażając powyższą myśl Sąd Okręgowy przyznał rację obrońcy, że w niniejszej sprawie warunek równoczesności postępowań został spełniony.

W ocenie Sądu I instancji zaliczeniu na poczet kary łącznej wymierzonej oskarżonemu okresu tymczasowego aresztowania

wskazanego przez obrońcę we wniosku, którym zainicjowane zostało niniejsze postępowanie sprzeciwia się wykładnia językowa art. 417 k.p.k.

W tym kontekście Sąd Okręgowy odnotował, że wyrok zapadły wobec skazanego w sprawie, w której było wobec niego stosowane tymczasowe aresztowanie, z którym wiąże się wniosek o zaliczenie tego środka zapobiegawczego, był wyrokiem skazującym na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a nie wyrokiem uniewinniającym, umarzającym postępowanie karne lub w którym odstąpiono od wykonania kary, jak to stanowi art. 417 k.p.k., choć wyrokiem tym uniewinniono oskarżonego od dwóch spośród trzech zarzuconych mu czynów. Za trzeci spośród zarzuconych oskarżonemu czynów Sąd Rejonowy w Wieliczce wyrokiem z 19 kwietnia 2010 r., sygn. II K 446/07 wymierzył M. J. karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania oraz karę grzywny.

Dostrzegając stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z 21 grudnia 1989 r., sygn. V KZP 26/89, jak również pogląd przedstawiony przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 19 listopada 2008 r., sygn. II AKa 337/08 (na judykaty te obrońca powołał się we wniosku i w zażaleniu), Sąd I instancji stwierdził, że w jego ocenie nie przystają one do realiów niniejszej sprawy.

Wskazując odmienność pomiędzy stanami faktycznymi spraw, na gruncie których zapadły powołane powyżej orzeczenia oraz niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy zaznaczył, że wyrok orzekający karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania jest „wyrokiem skazującym z potencjałem wykonania, gdzie skazany poddany zostaje próbie przez określony czas”. Jak przy tym podkreślił, w takim wypadku „postępowanie wykonawcze trwa”, a „kara może zostać zarządzona do wykonania”, a w takim wypadku okres tymczasowego aresztowania zostałby zaliczony w całości na poczet orzeczonej kary, a gdyby go zaliczyć na poczet kary w innej sprawie, to wówczas ponowne zaliczenie nie byłoby możliwe.

W końcowym fragmencie uzasadnienia zaskarżonego postanowienia Sąd I instancji wskazał, że skazany może ewentualnie rozważyć wystąpienie o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie o sygn. II K 446/07, „choć orzecznictwo SN w tym zakresie również nie jest jednoznaczne”.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł obrońca skazanego. Wskazał w nim, że postanowienie Sądu I instancji kwestionuje w całości, na korzyść skazanego.

W zażaleniu, na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k., obrońca podniósł zarzut obrazu przepisów postępowania mającej wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, a to art. 417 k.p.k. przez brak zaliczenia na poczet orzeczonej kary łącznej okresu tymczasowego aresztowania, odbytego przez skazanego w innej sprawie w okresie od 4 października 2006 roku do 24 listopada 2006 roku, zakończonej prawomocnym wyrokiem uniewinniającym, w której postępowanie toczyło się równocześnie, zaś okres aresztowania nie został w jakiegokolwiek części zaliczony na poczet kary wymierzonej skazanemu w sprawie, w której stosowany był wobec niego areszt tymczasowy, wobec czego zachodziły przesłanki do zaliczenia tego okresu na poczet kary łącznej.

Na tej podstawie obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez zaliczenie skazanemu na poczet orzeczonej w stosunku do niego kary łącznej okresu tymczasowego aresztowania w innej sprawie, w której postępowanie toczyło się równocześnie, a okres ten nie został dotąd zaliczony.

Z ostrożności procesowej obrońca wniósł o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się zasadne. Uwzględniając podniesiony w nim zarzut, tut. Sąd zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na poczet kary łącznej 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Krakowie z 6 czerwca 2018 r., sygn. III K 26/18 zaliczył okres odbytego przez M. J. w sprawie o sygn. II K 446/07 tymczasowego aresztowania od 4 października 2006 r. do 24 listopada 2006 r.

Jak wynika z art. 417 k.p.k., zaliczeniu na poczet orzeczonej kary podlega także okres tymczasowego aresztowania odbytego przez oskarżonego w innej sprawie, w której postanowienie toczyło się równocześnie, a zapadł w niej prawomocny wyrok uniewinniający, umorzono postępowanie lub odstąpiono od wymierzenia kary.

Istnienie w niniejszej sprawie tej, wynikającej z powyższego przepisu, przesłanki limitującej dopuszczalność zaliczenia na poczet wymierzonej kary okresu tymczasowego aresztowania odbytego w innej sprawie, którą jest równoczesność toczących się postępowań jest w niniejszej sprawie niesporna. To, że przesłanka ta się aktualizuje wyraźnie wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, nieprzychylenie się przez Sąd I instancji do wniosku złożonego przez obrońcę nastąpiło z innej przyczyny. Sąd I instancji powołał się na językowe brzmienie art. 417 k.p.k., podkreślając, że w sprawie, w której stosowane było tymczasowe aresztowanie, z którym wiąże się wniosek obrońcy o jego zaliczenie na poczet kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym, wobec M. J. zapadł wyrok skazujący, na mocy którego wymierzono oskarżonemu karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Dostrzegając przy tym judykaty, w których rozszerzono zakres sytuacji, z którymi art. 417 k.p.k. wiąże zaliczenie tymczasowego aresztowania na poczet kary na takie także, w których zapadły wyrok częściowo uniewinniał oskarżonego od zarzucanego mu przestępstwa, Sąd Okręgowy uznał, że argumentacja, którą posłużono się w ich uzasadnieniach nie jest przekładalna na grunt niniejszej sprawy.

Dla porządku odnotowania wymaga, że w sprawie dotyczącej M. J., w której stosowane było tymczasowe aresztowanie w okresie od 4 października 2006 r. do 24 listopada 2006 r. (objęte wnioskiem, którym zainicjowane zostało postępowanie w niniejszej sprawie) Sąd Rejonowy w Wieliczce wyrokiem z 19 kwietnia 2010 r., sygn. II K 446/07 uniewinnił oskarżonego od dwóch spośród trzech zarzuczonych mu czynów, a skazując oskarżonego za trzeci, wymierzył mu karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania oraz karę grzywny. Wyrok ten został następnie zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z 14 października 2010 r., sygn. IV Ka 658/10, który uchylił wymierzoną oskarżonemu grzywnę oraz zawarte w wyroku Sądu I instancji wyrzeczenie o zaliczeniu stosowanego wobec M. J. tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonej kary grzywny.

Tymczasowe aresztowanie, które było stosowane wobec M. J. w powyższej sprawie nie zostało zatem w żaden sposób „skonsumowane” przez jego zaliczenie na poczet wymierzonej oskarżonemu kary.

Ze stosowaniem tego środka zapobiegawczego nie powiązano także roszczenia o zasądzenie odszkodowania lub zadośćuczynienia na podstawie przepisów zawartych w rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego.

Nadto - co ustalono w zaskarżonym postanowieniu - kara pozbawienia wolności wymierzona M. J. w powyższej sprawie nie została zarządzona do wykonania, a skazanie w tej sprawie w czasie orzekania przez Sąd I instancji uległo zatarciu z mocy prawa na podstawie art. 76 k.k.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny stwierdza, co następuje.

Interpretacja art. 417 k.p.k., wychodząca rzecz jasna od jego językowego brzmienia, powinna uwzględniać gwarancyjny charakter tego przepisu, którego ratio należy wiązać z przekonaniem ustawodawcy o potrzebie respektowania postulatu sprawiedliwości, rozumianego jako rekompensatę niesłusznego tymczasowego aresztowania przez jego zaliczenie na poczet kary pozbawienia wolności, tj. rekompensatę przez zaliczenie tego środka zapobiegawczego na podobną dolegliwością sankcją karną (por. także G. A. Skrobotowicz: Zaliczenie tymczasowego aresztowania na poczet kary orzeczonej w innej sprawie, Prokuratura i Prawo nr 9/2011, s. 100 i n. oraz powoływaną tam literaturę oraz postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 25 maja 2012 r., sygn. II AKz 165/12, w którym uwypuklono gwarancyjny aspekt art. 417 k.p.k. w nawiązaniu do konstytucyjnej gwarancji demokratycznego państwa prawnego, tj. art. 2 Konstytucji RP).

Wskazując na judykaty, które zostały poddane analizie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a które Sąd Okręgowy jednak odrzucił jako nieprzekładalne na grunt niniejszej sprawy, Sąd Apelacyjny podkreśla, że u podstaw przyjętej w nich interpretacji legła taka właśnie interpretacja art. 417 k.p.k., która nawiązuje do gwarancyjnego charakteru uregulowania wynikającego z tego przepisu.

W zapadłej jeszcze pod rządami poprzednio obowiązującego Kodeksu postępowania karnego, w kontekście obowiązującego wówczas art. 365, uchwale Sądu Najwyższego z 21 grudnia 1989 r., sygn. V KZP 26/89 (OSNKW z. 4-6) dopuszczono możliwość zaliczenia na podstawie tego przepisu na poczet kary pozbawienia wolności okresu tymczasowego aresztowania stosowanego w innej, równocześnie toczącej się sprawie, także wtedy, gdy w tej sprawie oskarżonego uniewinniono lub umorzono postępowanie co do niektórych tylko zarzuconych mu czynów, a w zakresie innych zapadł wyrok skazujący na karę zasadniczą, na poczet której zaliczono część tymczasowego aresztowania, podczas gdy trwało ono dłużej niż okres kar wymierzonych tym wyrokiem (por. także postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 13 maja 2009 r., sygn. II AKz 218/09, LEX nr 499988).

W nawiązaniu do gwarancyjnego charakteru art. 417 k.p.k. w orzecznictwie dopuszczono także możliwość zastosowania rozszerzającej wykładni tego przepisu, czy wręcz przyjęcia analogii na korzyść skazanego, przyjmując, że zaliczeniu na poczet kary orzeczonej w innej sprawie podlega także tymczasowe aresztowanie stosowane w sprawie, w której nastąpiło skazanie, o ile nie mogło być zaliczone w całości na poczet kary w wyroku skazującym w sprawie, w której je stosowano (vide wyrok SA w Katowicach z 19 listopada 2008 r. sygn. II AKa 337/08 - Krakowskie Zeszyty Sądowe z. 3/2009, poz. 64).

Nawiązując raz jeszcze do poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń, że w sprawie dotyczącej M. J., w której postępowanie toczyło się równocześnie z postępowaniem zakończonym wyrokiem, który został objęty wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Krakowie z 6 czerwca 2018 r., sygn. III K 26/18, a w szczególności tego, że: 1) tymczasowe aresztowanie, które było stosowane wobec M. J.. W powyższej sprawie nie zostało zaliczone na poczet wymierzonej oskarżonemu kary; 2) ze stosowaniem tego środka zapobiegawczego nie powiązано roszczenia o zasądzenie odszkodowania lub zadośćuczynienia; 3) kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, która została wymierzona M. J. w sprawie, w której stosowane było wobec niego tymczasowe aresztowanie nie została zarządzona do wykonania, a skazanie w tej sprawie uległo już zatarciu z mocy prawa, Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego w Krakowie, co do tego, iżby argumenty, które wskazywano zarówno w orzecznictwie, jak i w piśmiennictwie dla uzasadnienia potrzeby rozszerzającej interpretacji art. 417 k.p.k. nie były przekładalne na grunt niniejszej sprawy.

Wobec przywołanych powyżej okoliczności nie sposób jest w szczególności podzielić stanowiska Sądu I instancji, iżby relewantnym prawnie kryterium różnicującym sytuację M. J. w niniejszej sprawie oraz stany faktyczne, w kontekście których zapadły judykaty poddane analizie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia był wzgląd na „potencjał wykonania kary” z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, orzeczonej w wyroku skazującym, którym jednak oskarżonego uniewinniono od dwóch spośród trzech zarzuconych mu czynów.

Mając na uwadze powyższe, nawiązując przy interpretacji art. 417 k.p.k. do jego przedstawionej na wstępie ratio, która uzasadnia interpretację rozszerzającą jego językowe ujęcie w kierunku korzystnym dla oskarżonego, orzeczono jak na wstępie.

SSA Tomasz Szymański SSA Barbara Nita-Światłowska SSA Andrzej Solarz